

Veroordeelt verzoeker in de kosten aan zijn zijde gevallen, die van het kort-geding daaronder begrepen;

Bepaalt het bedrag hetwelk verzoeker aan de kas van het Hof heeft te voldoen op Bfrs 25.000,-;

Bepaalt dat de kosten aan de zijde van verweerster gevallen te haren laste blijven, die van het kort-geding daaronder begrepen; dat te haren laste voorts blijven alle kosten van het getuigenverhoor.

Ontzegt het meer of anders gevorderde.

Aldus gewezen en ondertekend te Luxemburg op 8 juli negentienhonderdvijfenzestig.

Delvaux

Trabucchi

Strauß

Uitgesproken ter openbare terechtzitting gehouden te Luxemburg op 8 juli negentienhonderdvijfenzestig.

De Griffier,
A. Van Houtte

De President van de Eerste Kamer,
voor deze
L. Delvaux

Conclusies van de Advocaat - Generaal Joseph Gand van 17 maart 1965¹

Mijnheer de President, mijne heren Rechters,

De heer Satya Prakash, doctor in de natuurwetenschappen, werkzaam bij het Radio-Chemisch Instituut te Karlsruhe, werd in dienst genomen bij het Gemeenschappelijk Centrum voor Kernonderzoek te Ispra met ingang van 1 oktober 1961. Hij werd daaraan verbonden als wetenschappelijk medewerker bij de chemisch-fysische dienst en geplaatst onder de leiding van de heer Marchetti. Hier bleef hij werkzaam totdat de Commissie van de E.G.A., na ongunstig advies d.d. 19 februari 1963 van de integratiecommissie bedoeld in artikel 102 van het Statuut de 20ste maart 1963 besloot hem ontslag te verlenen.

Reeds voor de kennisgeving van dit besluit heeft Prakash onder no. 19-63 bij Uw Hof beroep ingesteld tegen een aantal beslissingen van zijn chefs, waarbij hem vergoeding van zijn verhuiskosten en kosten van inrichting werd ontzegt. Hij vordert veroordeling van de Commissie van

¹ — Vertaald uit het Frans.

de E.G.A. om aan hem te betalen een bedrag ad DM 3.472,- als vergoeding van verhuiskosten, alsmede een bedrag gelijk aan een maand salaris terzake van inrichtingskosten.

Deze vorderingen worden herhaald in het beroep 65-63 hetwelk in hoofdzaak gericht is tegen het ontslagbesluit van 20 maart 1963. Prakash vordert wijziging of vernietiging van dit besluit, subsidiair veroordeling van de Commissie, wegens haar beweerdelijke tekortkomingen bij het aangaan, de uitvoering en de opzegging der arbeidsovereenkomst en vergoeding der schade door hem begroot op Bfrs. 2.000.000,- voor materieel en Bfrs 6.000.000,- voor moreel nadeel.

Uw Hof heeft een langdurige en nauwkeurige instructie gehouden; daarbij is er speciaal op gelet aan geen enkel punt van het betoog voorbij te gaan, een betoog hetwelk zijdens verzoeker zeer uitvoerig was, vaak hartstochtelijk en soms buitensporig in deszelfs bewoordingen. De instructie onderscheidde zich door enkele processuele incidenten: een beschikking van 's Hofs President, waarbij een verzoek tot schorsing der executie van het ontslagbesluit werd afgewezen; een beschikking van de Eerste Kamer, waarbij een request, gegrond op artikel 91 van het Reglement voor de procesvoering, strekkende tot overlegging van bepaalde stukken, gevoegd werd met de hoofdzaak. Uw Hof heeft de dag van 9 december j.l. gewijd aan het horen van 6 getuigen. Ten slotte hebben de pleidooien van verzoekers raadsman en van de gemachtigde van de Commissie, naast een waarlijk alomvattend rapport U volledig ingelicht omtrent de verschillende kanten van deze gedingen, de middelen door verzoeker ingeroepen en de feiten waarop hij dezelve wil baseren.

Wij zijn onder deze omstandigheden van mening — en deze opmerking geldt eveneens voor het beroep no. 68-63 van de heer Luhleichen aanzien waarvan wij aanstonds onze conclusie zullen nemen — dat het vooral onze taak is om de beschouwingen terug te brengen tot het wezen der zaak en de bespreking zo helder, nauwkeurig en beknopt mogelijk te richten op enkele rechtsregelen uit het Statuut en 's Hofs Jurisprudentie.

In afwijking van de volgorde van inschrijving der beroepen, doch overeenkomstig die, gevolgd bij de pleidooien, zullen wij achtereenvolgens de wettigheid van het ontslagbesluit, de vordering tot schadevergoeding en tot slot de aanspraak op vergoeding van verhuiskosten in beschouwing nemen.

I — Het ontslagbesluit

Bij besluit gedateerd 20 maart 1963, medegedeeld aan betrokkene bij schrijven van 25 april 1963, heeft de Commissie van de E.G.A. het contract tussen de Gemeenschap en Prakash opgezegd. Het ongunstig advies van de integratiecommissie bracht immers de verplichting tot deze maatregel met zich. Het ontslag, van kracht wordende na het verstrijken van een termijn van een maand sedert de kennisgeving, bracht de betaling mede, buiten de opzeggingstermijn, van een vergoeding gelijk aan twee maanden basissalaris, zoals artikel 102 van het Statuut bepaalt.

Het aangevallen besluit houdt dus zowel een weigering van integratie, als, in verband daarmee, een opzegging van het contract in. De door Prakash opgeworpen middelen hebben van geval tot geval betrekking op het ene of het andere van deze gezichtspunten; het zijn er een drietal.

A. In de eerste plaats beroept hij zich op het recht op de duurzaamheid van de dienstbetrekking, aangezien, in de geest van de gezaghebbenden van het Centrum te Ispra, zijn verbintenis een duurzaam karakter moest hebben. Zulks zou voortvloeien uit zijn bestemming tot een duurzame werkring, uit het feit dat de uitvoering van het werkprogramma dat hem was toegewezen zich moest uitstrekken over een tijdvak van minstens een jaar, vanaf het ogenblik dat zijn laboratorium daadwerkelijk in werking zou kunnen worden gesteld. Met opzet hield dus zijn aanstellingsbrief, in afwijking van het bepaalde in artikel 214, lid 3, van het Verdrag, geen tijdsbepaling in; wat de clausule in die brief aangaat welke voorziet in een wederzijdse opzeggingsmogelijkheid op elk moment met inachtneming van een termijn van een maand zou hem uitdrukkelijk zijn verzekerd dat dit slechts een dode letter was. Prakash leidt hieruit af dat hij bestemd was om een vaste aanstelling te krijgen.

Het is niet deze bestemming die wordt betwist, doch wel zijn recht op een vaste aanstelling. Artikel 214 waarop hij zich beroept bepaalt „tot de vaststelling van het Statuut van de ambtenaren... werft iedere Instelling het nodige personeel aan en sluit daartoe overeenkomsten van beperkte duur.” Indien in afwijking van het bepaalde in deze tekst, het contract met Prakash gelijk allen die onder het zogenaamde „Brusselse” regime vallen, geen tijdsbepaling bevatte, sloot zulks voor verzoeker niet het recht op duurzaamheid van dienstbetrekking in, welke slechts bestaat voor ambtenaren met vaste aanstelling (Von Lachmüller, gevoegde zaken 43, 45 en 48-59, Jurisprudentie, Deel VI, blz. 954-956). Er is geen enkele reden om de ontslagmogelijkheid, voorzien in het contract, als dode letter te kenschetsen. Overigens is niet betwist dat Prakash een duurzame betrekking bekleedde, doch deze omstandigheid, noodzakelijk voor een vaste aanstelling, was daartoe echter nog niet genoeg. Krachtens artikel 102 van het Statuut moest er bovendien over hem een gunstig advies door de integratiecommissie zijn uitgebracht. Haar ongunstig advies daarentegen moest noodzakelijkerwijze de opzegging van zijn contract tengevolge hebben. Deze maatregel is op Prakash toegepast, die op geen enkele grond aanspraak kan maken op beweerdelijke duurzaamheid van dienstbetrekking.

B. De tweede grief door verzoeker tegen het ontslagbesluit aangevoerd en ontwikkeld is ontleend aan schending van wezenlijke vormvoorschriften. Onder die benaming somt dit middel, dat de kern van het beroep uitmaakt, een reeks van grieven op, waarvan een deel inderdaad onregelmatigheden in de procedure betreft, doch een ander deel eigenlijk betrekking heeft op de materiële onjuistheid van de gronden waarop het ongunstig advies van de integratiecommissie berust.

Laten wij aanstonds een grief terzijde leggen, welke berust op de omstandigheid dat, in afwijking van artikel 110 van het Statuut, noch het personeelscomité, noch het comité voor het Statuut ooit verzocht is aan de behandeling deel te nemen. Uw Hof heeft immers uitgemaakt dat dit artikel, betreffende de algemene uitvoeringsbepalingen van het Statuut, niet van toepassing is op de gang van zaken bij integratie, welke in wezen een overgangsmaatregel is (zaak 26-63, Pistoij, Jurisprudentie, Deel X, blz. 696). Waar voorts bij repliek wordt gesteld dat artikel 9 van het Statuut noodzakelijkerwijs de tussenkomst van het personeelscomité bij opzegging van het contract zou inhouden, leert nalezing van dit artikel dat deze stelling nergens op berust.

1. De grieven, gegrond op onregelmatigheden in de procedure zijn talrijk en uiteenlopend. Artikel 102 van het Statuut schrijft de instelling van een integratiecommissie voor, bestaande uit personeelsleden die in de Instelling leidinggevende functies vervullen en die worden aange-wezen door het tot aanstelling bevoegde gezag. De integratiecommissie brengt aan dat gezag advies uit omtrent de geschiktheid van de „te integreren” personeelsleden voor de vervulling van het ambt waarvoor zij zijn bestemd; zij doet zulks op grond van het rapport omtrent be-kwaamheid, prestaties en het gedrag in de dienst, opgemaakt door hun chefs. Onnodig de nadruk te leggen op het gewicht van haar taak daar immers, indien haar advies ongunstig luidt, niet alleen het personeelslid geen vaste aanstelling kan krijgen in de rang overeenkomende met die welke hij uitdrukkelijk of stilzwijgend had verkregen, doch bovendien zijn contract in beginsel moet worden opgezegd.

Dit zijn de enige bepalingen in het Statuut betreffende de integratie-procedure.

Zonder dat dit gebruik de kracht van een rechtsregel heeft gekregen, is de gang van zaken bij Euratom in feite de volgende geweest : de leden van de integratiecommissie ontvingen ieder voor zich inzage van de rapporten van de chefs, telkens wanneer deze waren opgemaakt en de opmerkingen naar aanleiding daarvan door de belanghebbende perso-neelsleden. Slechts indien een lid van de integratiecommissie een beden-king maakte om welke reden ook : talenkennis, algemene houding, in-breuk op de discipline, werd het geval aangehouden en gaf het aanleiding tot een meer diepgaand onderzoek, in voorkomende gevallen tot een mondelinge behandeling; aldus in het geval van Prakash. Maar de mondelinge behandeling sluit in genen dele een ongunstig advies in en zelfs geen vooroordeel in die zin. Het gaat er slechts om dat, wanneer het advies wordt uitgebracht, de integratiecommissie volledig op de hoogte is van het geval van het personeelslid waarover zij zich moet uitspreken en dat de behandeling plaats grijpt met eerbiediging van de rechten van dat personeelslid. Hoe is het in casu gegaan? Wij merken aanstonds op dat wij om zulks te toetsen ons uitsluitend zullen houden aan het betoog, vervat in het dossier 65-63 of voorgedragen tijdens de mondelinge behan-deling. In zijn memorie van repliek refereert Prakash zich aan alle argumenten en rechtsmiddelen, ontwikkeld in de zaak 68-63 betreffende

zijn collega Luhleich, omdat de beide zaken in vele opzichten vergelijkbaar, zoal niet gelijk zouden zijn, zowel wat betreft de feiten als ten aanzien van het recht. Noch de overeenstemming in de aard van het geval, noch die wat betreft de lasthebber kunnen juridisch gesproken een dergelijke verwijzing rechtvaardigen.

Ons dus houdende aan het beroep 65-63, zien wij dat de bestrijding betrekking heeft op twee reeksen van feiten : verscheidene onregelmatigheden, welke het geheel van de stukken, die het dossier vormen, aan de hand waarvan het advies van de integratiecommissie is uitgebracht, aankleven — voorts de omstandigheden waaronder de mondelinge behandeling zich voor haar heeft afgespeeld.

a) Vermeldt artikel 102 als enig stuk het integratieadvies, toch is het duidelijk dat dit niet de enige factor is waarmede rekening moet worden gehouden. Persoonsdossier en proeftijdbeoordeling kunnen eveneens in aanmerking worden genomen. Verzoeker tast deze soorten stukken aan.

Prakash, die bij herhaling inzage kreeg van zijn persoonsdossier, beklagt zich er allereerst over dat dit niet in chronologische volgorde is bijgehouden en dat hij er, iedere keer dat hij het raadpleegde, nieuwe stukken in vond. Zulks wordt, naar het voorkomt, verklaard door de moeilijkheid van beheer van personeel, tewerkgesteld op grote afstand van de zetel der Instelling; maar, in tegenstelling tot de uitleg welke verzoeker in diens repliek wil geven aan een brief van de administratie, is er geen sprake geweest van meerdere persoonsdossiers doch van slechts één; onbetwist is dat hij inzage van het gehele dossier heeft gehad voordat hij door de integratiecommissie is gehoord; wij vermogen derhalve niet in te zien hoe de aangevallen onregelmatigheid, gesteld zij ware bewezen, de behandeling ongeldig zou kunnen maken.

In dienst getreden op 1 oktober 1961 zou verzoeker volgens de gang van zaken bij Euratom zijn proeftijd op 1 april 1962 moeten hebben zien eindigen. In werkelijkheid is de proeftijdbeoordeling eerst de 31e augustus 1962 door zijn chef, Marchetti, opgesteld en hem pas de 11e december 1962 ter inzage gegeven tot het maken van opmerkingen, een vertraging waarop te dien tijde aanmerking werd gemaakt door het plaatselijk personeelscomité. Men zou zich kunnen afvragen waartoe een dergelijke proeftijd nodig is onder vigueur ener overeenkomst voor onbepaalde tijd en opzegbaar met een termijn van een maand; doch wat hiervan zij, noch het aflopen van de gebruikelijke proeftijd, noch het opmaken van de proeftijdbeoordeling kunnen wijziging brengen in de positie van een personeelslid uit het oogpunt van zijn aanspraak om in aanmerking te komen voor integratie. Niet is in te zien in hoeverre deze vertraging inbreuk heeft kunnen maken op de rechten van Prakash. Deze stelt weliswaar dat de beide procedures, die bij het verstrijken der proeftijd en die voor eventuele vaste aanstelling, „gevoegd” zijn. Zeker is dat zij bijna gelijktijdig hebben plaats gevonden, doch „gevoegd” zijn zij niet, en in hoeverre was die gelijktijdigheid dan schadelijk voor verzoeker en van invloed op het advies der commissie?

Blijft ten slotte een belangrijk stuk te bespreken, het integratierapport de 31e augustus 1962 opgemaakt door zijn directe chef. Na zijn mening te hebben gegeven omtrent de verschillende kanten van de persoonlijkheid van verzoeker, brengt Marchetti zijn algemene beoordeling als volgt onder woorden : „Ik geloof dat hij een goede opleiding heeft genoten, maar blijkbaar brengt hij niets of bijna niets tot stand.” Dit rapport is aangevuld met een aanhangsel van een twintigtal regels, gedateerd 5 november 1962. Na zijn mening te hebben herhaald dat de kennis van Prakash voldoende was om de hem toevertrouwde arbeid te verrichten, voegt Marchetti hieraan toe dat zijn ondergeschikte moeilijkheden heeft met het duidelijk aangeven van de wijze van uitvoering van het werk. Hij heeft niet anders gedaan dan te laat buitensporige voorstellen in te dienen, gezien de beschikbare middelen van de dienst. Nadat men deze voorstellen teruggevoerd had binnen aanvaardbare grenzen, beperkte hij zich ertoe apparaten te bestellen zonder gebruik te maken van die welke bij de dienst ter beschikking stonden. Marchetti besluit aldus : „Ik heb dus generlei arbeidsprestatie van hem kunnen verkrijgen. Zulks geeft blijk van een gebrek aan verantwoordelijkheidsbesef en afwezigheid van toewijding aan de taak welke hem werd toevertrouwd. Ik kan nu eenmaal geen oordeel geven over een niet bestaande arbeidsprestatie. Ik heb gemeend de proeftijdbeoordeling van Prakash te moeten uitstellen in de hoop dat hij aan het werk zou gaan. Na een jaar lijkt het mij niet mogelijk hem in dienst te houden.”

Dit rapport werd op 6 november 1962 door de Directeur-Generaal van het Centrum, Ritter, mede-ondertekend, na aantekening van de volgende woorden : „Ik geloof niet dat Prakash in staat is te Ispra nuttig werk te doen.” Ten slotte is het rapport voorwerp geweest van uitvoerige opmerkingen zijdens verzoeker d.d. 8 januari 1963.

In strijd met hetgeen Prakash begint op te merken is er geen tegenspraak tussen de beoordelingen in dit rapport en die welke in de proeftijdbeoordeling staan, in het bijzonder tussen de „zeer goede betrekkingen in de dienst” welke woorden het oog hebben op menselijke contacten, en de „onvoldoende geschiktheid tot arbeid in een werkgroep”. En evenmin tussen „de moeilijkheid om duidelijk de wijze van uitvoering aan te geven” van zijn werkzaamheden en zijn „zeer goed uitdrukkingsvermogen”, beoordelingen die achtereenvolgens slaan op de wijze van uitvoering van een plan en op de welsprekendheid.

Maar verzoeker komt op dit punt met een ernstiger verwijt, waarbij wij moeten stilstaan omdat het de rechtschapenheid van een diensthoofd in het geding brengt. Zonder er een uitdrukkelijke gevolgtrekking aan te verbinden, doch ongetwijfeld om aan een stuk dat in krasse bewoordingen gesteld is de kracht te ontnemen, stelt verzoeker dat in afwijking van de interne regeling, die bepaalt dat het integratierapport het laatst wordt ondertekend door de Directeur-Generaal, het aanhangsel van het rapport op zijn vroegst de 12de december 1962 door Marchetti is opgesteld (en niet de 5de november 1962) dus na de beoordeling door Ritter van 6 november. Het zou zijn opgesteld als antwoord op aanmerkingen, door

het plaatselijk personeelscomité gemaakt op de vertraging in het opmaken van de proeftijdbeoordeling, en aldus niet objectief zijn.

Bladzijde 18 van de repliek luidt letterlijk : „De datum 5.11.62 is een antidatering. Dit blijkt ook uit het origineel van het rapport. Marchetti had er eerst de datum 11.11 op gezet, hetgeen vervolgens geradeerd en vervangen is door 5.11.62, dat wil zeggen de vooravond van de beoordeling door Dr. Ritter.”

Gij zult evenals wij het personeelsdossier van verzoeker er op na slaan. Daar zult Gij onder no. 68 een fotocopie zien van het aanhangsel bij het integratierapport met het visum van Prakash d.d. 10 januari 1963. Het gestenografeerde stuk draagt de handtekening van Marchetti; het is gedagtekend 5 november 1962 en in die datering is in het geheel niet geradeerd.

b) Wij geloven dat er geen aanleiding bestaat om nog langer stil te staan bij de aanmerkingen, gemaakt op de verschillende stukken welke aan de integratiecommissie zijn voorgelegd en komen dus thans aan het andere beweerdelijk begane verzuim in de procedure. Heeft de commissie tijdens het mondelinge stadium van haar onderzoek de contradictoire aard van de procedure miskend? Was zij in het bezit van alle gegevens, nodig om haar advies uit te kunnen brengen?

Gij hebt in het dossier de processen-verbaal betreffende het geval van verzoeker. Na het horen van Marchetti op 12 januari heeft de commissie de 11e februari de heren Ritter, Lindner, en Mercereau en opnieuw Marchetti gehoord; drie van hen hebben te Uwen overstaan in deze zaak getuigenis afgelegd. Nadat de voorzitter hem in het kort op de hoogte had gebracht van de hoofdzaken der aanvullende inlichtingen en de feiten welke mondeling aan de commissie waren uiteengezet, heeft Prakash vervolgens zijn opmerkingen voorgedragen welke in het proces-verbaal zijn samengevat. Onbetwist is dat men hem gedurende anderhalf uur heeft aangehoord; dat hij geantwoord heeft op hem gestelde vragen en dat hij het laatste woord heeft gehad. Het advies is op 19 februari door de commissie uitgebracht zonder dat opnieuw een zitting plaats vond.

Verzoeker beklagt zich er over dat hij niet geconfronteerd is met Marchetti en Ritter en geen inzage heeft gehad van de processen-verbaal van hun verhoor. Doch Uw Hof heeft uitgemaakt dat een dergelijke confrontatie niet verplicht is in de integratieprocedure en dat de administratie niet gehouden is om de processen-verbaal aan de belanghebbende ter inzage te geven vóór de kennisgeving van de beslissing van het tot aanstelling bevoegde gezag (zaak 87-63, Georges, Jurisprudentie, Deel X, blz. 948). De contradictoire aard van de procedure vordert slechts dat indien nieuwe factoren voor de beoordeling aan de commissie worden verschaft, het personeelslid uitgenodigd dient te worden zich daarover uit te laten (zaak 80-63, Degreef, Jurisprudentie, Deel X, blz. 797) doch, zoals U bekend is heeft Prakash het laatste woord gehad.

Langs andere weg terugkomende op de grief, gegrond op het niet confronteren, doet verzoeker in diens repliek de commissie het verwijt, geweigerd te hebben gevolg te geven aan al zijn bewijsaanbiedingen, zo

wat betreft de ontoereikendheid van zijn laboratorium, als aangaande het gebrek aan financiën. Maar hoewel hij zich terdege over al deze punten heeft uitgelaten, blijkt uit de processen-verbaal niet dat hij te dier aanzien bewijs heeft aangeboden. Daarenboven staat het ter beoordeling van de commissie, aan wie beoordelingen betreffende verzoeker zijn voorgelegd waarover deze zich heeft kunnen uitlaten, of zij zich voldoende ingelicht achtte, of dat er daarentegen aanleiding was tot een aanvullend onderzoek.

Prakash verwijt de commissie weliswaar dat daarin geen enkele ervaren wetenschappelijke figuur zitting heeft genomen die in staat is zich een mening te vormen aangaande de geschiktheid en de hoedanigheid van het door hem geleverde werk, hetgeen haar ertoe zou hebben geleid zich geheel en al te verlaten op de beoordeling door zijn chef Marchetti. Hierbij verliest hij uit het oog dat deze commissie, samengesteld overeenkomstig het bepaalde in artikel 102 van het Statuut, niet alleen Marchetti heeft gehoord, doch ook de adjunct Directeur-Generaal van het Centrum, van wie men toch gaarne zal toegeven dat zij voor de beoordeling van het werk van hun medewerkers op hun plaats waren.

Het verzoekschrift zegt met zoveel woorden dat „aan de gehele integratieprocedure willekeur, gebrek aan objectiviteit en partijdigheid dient te worden verweten”. Wij zijn van mening dat hetgeen wij opgemerkt hebben voldoende aantoot dat dit verwijt geheel ongerechtvaardigd is.

Tot slot brengt het request in herinnering dat de beweegredenen welke een administratieve beslissing rechtvaardigen nauwkeurig moeten worden aangegeven en stelt dan dat de slotsom waartoe de integratiecommissie komt „op vage en onduidelijke wijze” is opgesteld en daardoor lijdt aan ontoereikendheid die U het uitoefenen van toezicht onmogelijk zou maken. Wij zullen ons er bij de beantwoording van deze kritiek toe bepalen de gehele tekst van het door de commissie uitgebrachte advies te herhalen :

„De commissie is van oordeel dat dit personeelslid door zijn neiging tot buitensporigheid in het ontwerpen van plannen en de begroting der middelen er ondanks de ontvangen richtlijnen niet in is geslaagd om de middelen welke te zijner beschikking zijn gesteld in die mate nuttig te maken als nodig was om aan de dienst de wetenschappelijke bijdrage te leveren welke deze gerechtigd was van hem te verwachten.”

2. Tast verzoeker dusdoende de genoegzaamheid der beweegredenen van de integratiecommissie aan, zo geschiedt zulks eigenlijk om de gegrondheid van haar negatief advies in twijfel te trekken. Artikel 102 belast de commissie met het geven van een waardeoordeel gegrond op het gedrag van belanghebbende in de uitoefening van zijn ambtsbezigheden met het oog op een beoordeling van zijn geschiktheid tot voortzetting daarvan in de hoedanigheid van ambtenaar in vaste dienst. Gij moogt Uw eigen waardering niet in de plaats stellen van die der commissie, noch ook op Uw beurt een globaal waardeoordeel geven omtrent

het gedrag en de geschiktheid van verzoeker. Daarentegen is het aan U om na te gaan, of, gelijk verzoeker stelt, het advies, uitgebracht door de commissie, op materieel onjuiste feiten is gegrond, hetgeen niet meer het karakter draagt van een verzuim in de procedure, doch de zaak ten gronde raakt. Nog moet in herinnering worden gebracht dat in casu de verwerende Instelling niet gehouden is tot het bewijs van de juistheid der feiten die betwist mochten zijn en dat, waar het uitgebrachte advies een globaal waarde-oordeel inhoudt omtrent het gedrag van belanghebbende, de onjuistheid van een feit het advies als zodanig slechts dan onregelmatig maakt ingeval het feit belangrijk genoeg was om op zichzelf het oordeel van de commissie te kunnen beïnvloeden.

Zin en strekking van dit advies zijn duidelijk. Het verwijt Prakash twee dingen : enerzijds buitensporigheid bij het ontwerpen van werkprogramma's en bij de begroting der middelen, anderzijds onvoldoende prestaties ondanks ontvangen richtlijnen en tot zijn beschikking gestelde middelen, waarbij de ene grief de andere verduidelijkt. Op deze beide punten zijn U talrijke stukken overgelegd als bijlagen van de schriftelijke procedure en daarnaast hebt Gij vijf getuigen, chefs of collega's van Prakash, zo ook de pleidooien aangehoord. Wij kunnen dus betrekkelijk kort zijn.

Niemand, en in het bijzonder de verwerende Instelling niet, heeft tegengesproken dat verzoeker een waardevol man der wetenschap is; en Gij zult U herinneren dat Ritter, die hem reeds te Karlsruhe kende, hem eerder als een theoreticus beschouwde, niet op zijn gemak in de noodzakelijkerwijs beperkte sfeer van het Centrum. Maar dat hij — misschien als gevolg van dit karakter — te Ispra de neiging vertoonde veel te uitgebreide programma's uit te werken, is een beoordeling waarvan de gegrondheid door geen enkel stuk in het dossier wordt weerlegd, integendeel.

Ongetwijfeld moet er tevens rekening mee worden gehouden dat de taak van de inrichting te Ispra te dien tijde niet scherp was bepaald en ook dat een nieuw aangekomene een zekere tijd nodig heeft om zich aan te passen aan de „sfeer van het huis”. Geven wij dit toe en herinneren wij ons dat Prakash, in dienst getreden 1 oktober 1961, op 15 januari 1962 zijn eerste programma inlevert hetwelk in de eerste plaats een terugblik bevat op de onderzoekingen in de gehele wereld verricht. Met erkenning van het belang van dit werk, nodigt Marchetti hem uit dit stuk te bekorten en een programma uit te werken dat „binnen de menselijke mogelijkheden” ligt; hij geeft hem als richtlijn om eerst een werkwijze op te stellen voor het meten van de hoeveelheid moleculen welke middels infra-rode absorptie worden opgenomen door aluinaarde, en om hem in staat te stellen een begin te maken met het inrichten van zijn laboratorium stelt hij hem in februari 4.000,- rekeneenheden ter beschikking. Dit bedrag gaf een idee van de orde van grootte der mogelijkheden van het Centrum (de kredieten toegekend aan de chemisch-fysische dienst beliepen voor 1962 in totaal 200.000,- rekeneenheden); Prakash vraagt evenwel op 5 maart 55.000,- rekeneenheden voor apparaten, welk cijfer, na

te zijn teruggebracht tot 15.000,- eenheden, wordt geweigerd door het plaatselijk programmacomité. Op 17 mei zendt hij weer een nieuw programma aan Marchetti en dit begint aldus: „Hierbij gelieve U het rapport aan te treffen, door mij voltooid na verscheidene besprekingen met U betreffende mijn gebied van onderzoek”. Ditmaal reageert Marchetti met een nota van 4 juni 1962, welke onderscheid maakt tussen het programma op korte termijn (punt 3), waarbij de in februari gegeven aanwijzingen worden opgehaald en waarvoor beperkte kredieten zijn toegekend, en het programma op lange termijn (punt 2) waarvan de inwerkingstelling onderworpen is aan de voorlegging van een begroting aan het plaatselijk programmacomité. Niettemin vraagt Prakash in september 1962 een bedrag van 67.320,- rekeneenheden waarvan men — om dit punt te besluiten — kan toevoegen dat hij in oktober 70 à 100 m² ruimte heeft gevraagd om een laboratorium in te richten. Ziedaar een eerste bezwaar door de commissie aangevoerd. Verzoeker heeft nimmer de feiten weersproken waarop dit was gegrond; hij heeft zich er toe bepaald te zeggen niet te weten over welke middelen de dienst beschikte. Maar zo dit volkomen opgaat voor het programma van 15 januari 1962, is zulks niet meer het geval voor hetgeen daarop volgde.

Wat het andere verwijt betreft, onvoldoende prestaties of afwezigheid daarvan, zien wij, wegens de technische aard van de beoordelingen welke het vooronderstelt, geen andere weg dan ons te refereren aan de getuigenverklaringen welke Gij hebt aangehoord. Marchetti heeft zich in duidelijke bewoordingen uitgelaten: „men heeft Prakash nimmer verweten dat door hem geen resultaten werden bereikt, doch dat hij niet met de arbeid begonnen was”; en even verder voegt hij hieraan toe: „Als iemand in een jaar doet wat in twee weken kan worden gedaan, is er geen sprake van werk”. Op meer geschakeerde wijze brengt Mercereau een mening tot uitdrukking welke de vorige tamelijk dicht nadert; volgens hem heeft Prakash niet gepoogd om met werkelijkheidszin en op gestadige wijze met de apparaten te werken waarover hij beschikte. Kan men dan zeggen dat hij niet kon werken bij gebrek aan richtlijnen en middelen? Maar de nota van 4 juni 1962 was een vervolg op de besprekingen tussen verzoeker en Marchetti; dit blijkt vooral uit de brief van eerstgenoemde aan de laatste d.d. 17 mei; zij bevestigde eenvoudig de mondelinge richtlijnen die gegeven waren sedert de indiening van het programma van januari. Financiële middelen en apparaten. Wij willen hier niet de enigszins bijtende kritiek van Marchetti overnemen waar deze het heeft over „de kerstboom” en het is duidelijk dat de middelen waarover verzoeker beschikte niet voldoende waren om punt b) (programma op lange termijn) te verwezenlijken; maar geen der getuigen bevestigt dat de beschikbare apparaten niet toelieten om het werk voor punt c) (programma op korte termijn) te beginnen, waartoe hij beschikte over de apparatuur van de dienst en vooral de infra-rood spectrograaf. Welnu, uiteindelijk verwijt men Prakash dat hij geen begin heeft gemaakt.

Bovendien, al wordt met de voorgaande uiteenzettingen niet anders

gedaan dan het schriftelijk of mondeling ten processe verhandelde weder ophalen, zo moet toch worden toegegeven dat zij zich dicht langs de grens van Uw bevoegdheid bewegen, in zoverre zij de strekking hebben de gegrondheid te toetsen van het oordeel der commissie over de werkzaamheden van Prakash en zich niet beperken tot de controle van materieel onjuiste feiten. Welnu, het komt ons duidelijk voor dat geen enkele onjuistheid van dien aard is komen vast te staan; dat is voldoende om deze grief terzijde te stellen.

C. Verzoeker beroept zich in de derde plaats op détournement de pouvoir, waaraan het aangevallen besluit zou lijden en wel in twee opzichten: de vijandigheid van Marchetti zou bij voortduring tegenover hem tot uiting zijn gekomen, bij gelegenheid van verscheidene incidenten waarover wij het reeds hebben gehad, en zodanig dat zijn wetenschappelijk onderzoekwerk er systematisch en opzettelijk door verlamd werd — overigens zou de integratieprocedure te zijnen aanzien slechts een zuivere formaliteit hebben betekend en de weigering van aanstelling in vaste dienst zou het karakter hebben gedragen van een straf voor een in september 1962 door hem bij de Directeur-generaal van het Centrum ingediende klacht; bij repliek stelt hij zelfs dat hoewel het verslag van de Commissie Consolo, hetwelk wij in een andere zaak weer zullen tegenkomen, de nadruk legt op de „verantwoordelijkheid van de diensthoofden”, verweerster er de voorkeur aan heeft gegeven die verantwoordelijkheid op de ondergeschikten te laden, vandaar de weigering om hem in vaste dienst te benoemen.

Deze stelling is een volkomen verzinsel. In de beroepsprocedures bij Uw Hof ingesteld tegen weigeringen tot vaste aanstelling, wordt het ongunstige rapport van de meerdere steeds toegeschreven aan persoonlijke vijandschap, en opnieuw moet worden vastgesteld dat zulks niet in overeenstemming is met de werkelijkheid; daarenboven is het aangevallen besluit niet genomen door Marchetti, doch door de Commissie van de Gemeenschap op advies van de integratiecommissie; men zou dus moeten stellen dat de Commissie blijk heeft gegeven van persoonlijke vijandschap ten aanzien van verzoeker en dat die vijandschap de doorslaggevende beweegreden is geweest voor het door haar ingenomen standpunt. Er bevindt zich evenwel in het dossier niet de minste aanwijzing ter ondersteuning van verzoekers bewering. Wij zouden U derhalve willen voorstellen dit laatste middel terzijde te stellen en dienvolgens het beroep ten principale in de zaak 65-63, strekkende tot vernietiging van het besluit waardoor de overeenkomst met Prakash werd beëindigd, te verwerpen.

II — Vordering tot schadevergoeding

De eis tot schadevergoeding door Prakash bij Uw Hof ingediend wordt op twee wijzen gemotiveerd. Zelfs indien Gij het door hem aangevallen besluit zoudt vernietigen, zou dit niet het nadeel goedmaken door de maatregel veroorzaakt, en zulks vanwege zijn hoedanigheid van

wetenschapsmens, want de tijdelijke onderbreking van zijn ambtsbezigheden zou hem, los van de smet op zijn aanzien geworpen, in zoverre benadeeld hebben dat zulks hem niet in staat stelde zijn scheppend werk voort te zetten. Indien Gij, zoals wij zouden willen voorstellen, de vordering tot vernietiging verwerpt, moet de eis tot schadevergoeding, aldus gemotiveerd, noodzakelijkerwijze hetzelfde lot ondergaan. Uw Hof heeft immers uitgemaakt dat een daad waarvan de onrechtmatigheid niet is aangetoond niet een fout kan opleveren en dus niet onrechtmatige schade kan toebrengen in het bijzonder aan de eer en goede naam van de persoon die het betreft, tenzij die daad zou bestaan uit overbodige kritiek op die persoon. Aldus de woorden van Uw arrest-Leroy, eveneens gewezen in verband met een weigering ener vaste aanstelling (*Jurisprudentie*, Deel IX, blz. 437). In casu geeft het advies der integratiecommissie, welks bewoordingen de Commissie van Euratom tot de hare heeft gemaakt, geen aanleiding tot enigerlei aanmerking. De uitspraak in het arrest-Leroy heeft een zeer algemene strekking: een wettig besluit kan nimmer een fout opleveren, dat een onrechtmatige schade veroorzaakt (zaak 25-62, Plaumann, *Jurisprudentie*, Deel IX, 1963, blz. 210).

Prakash stelt, voor het geval dat Gij zijn eis tot vernietiging zoudt ontzeggen, dat de opzeggingstermijn te kort was. Het is U bekend dat deze krachtens de aanstellingsbrief een maand is en dat artikel 102 bovendien aan het personeelslid, ontslagen door de toepassing van dit artikel, een aanvullende vergoeding van twee maanden salaris toekent. Verzoeker is van mening dat de contractuele termijn niet meer even strikt kan worden toegepast als de normale proeftijd verstreken is en beroept zich nogmaals op zijn hoedanigheid van dienaar der wetenschap, welke het onmogelijk maakt om in zo'n korte tijd weer een gelijkwaardige werkkring te vinden.

Volgens 's Hof's jurisprudentie kan de toepasselijkheid van de overeengekomen opzeggingstermijn slechts worden terzijdegesteld indien het personeelslid zijn toestemming niet vrijelijk heeft gegeven of de termijn „kennelijk onjuist of onbillijk” is (De Bruyn, *Jurisprudentie*, Deel VIII, blz. 64); en in geval van ontslag, verleend onder de omstandigheden bedoeld in artikel 102, heeft Uw Hof zich strikt gehouden aan de bepalingen van dat artikel, in verband beschouwd met het contract (de Vos van Steenwijk, *Jurisprudentie*, Deel X, blz. 667).

Deze beginselen behouden hun geldingskracht. Prakash heeft vrijelijk ingestemd met de voorwaarden van zijn aanstelling. Hij wijst er op dat zijn vorige arbeidsovereenkomst te Karlsruhe een opzeggingstermijn van zes maanden inhield, doch hieruit volgt niet dat zijn overeenkomst met Euratom lijdt aan gemis van vrije toestemming en evenmin dat de opzeggingstermijn daarvan „kennelijk onjuist of onbillijk” is geweest. Tegenover het ongemak van een kortere opzeggingstermijn stonden andere materiële voordelen; een overeenkomst houdt een evenwicht in en kan niet uitsluitend voordelige kanten vertonen. Overigens is het de bedoeling van artikel 102, om, door het verlengen van de contractuele opzeggingstermijn met twee maanden, een algehele tegemoetkoming te

geven voor alle gevallen voortgekomen uit weigering van een vaste aanstelling. In zijn conclusie aangaande de zaak de Vos van Steenwijk legde de Advocaat-Generaal er de nadruk op dat de bepalingen van dwingend recht in het Statuut zich verzetten tegen een afzonderlijke afweging door de rechter van geval tot geval. Wij zien geen enkele grond van juridische of feitelijke aard welke er toe zou kunnen leiden, voor wetenschappelijk geschoolden een andere oplossing te aanvaarden; wij vragen U om Uw tot dusverre vaste rechtspraak te bevestigen en de vorderingen van Prakash te ontzeggen.

III — Verhuiskosten en schadeloosstelling voor inrichtingskosten

In 1962 is aan Prakash toestemming om naar Ispra te verhuizen geweigerd, welke toestemming vereist is voor het verkrijgen van vergoeding van verhuiskosten en kosten van inrichting. Langs de weg van het beroep 19-63 heeft hij verschillende uitdrukkelijke of stilzwijgende beschikkingen aangaande dit onderwerp genomen, aan Uw oordeel onderworpen en de Commissie heeft aan zijn vorderingen verschillende niet-ontvankelijkheidsmiddelen tegengeworpen. Vervolgens heeft de verwerende Instelling de eis van Prakash uitdrukkelijk van de hand gewezen en tegen haar beschikking van 18 april 1963 is op regelmatige wijze beroep ingesteld onder no. 65-63. Uw Hof kan dus rechtdoen ten gronde.

Alvorens de tamelijk onduidelijke feitelijke omstandigheden in beschouwing te nemen waaronder hij op een weigering is gestuit, dient nader aangegeven te worden aan welke rechtsregels verzoeker in dit opzicht onderworpen is. Anders dan hij stelt kunnen dit niet die van het Statuut zijn, daar dit immers behoudens uitdrukkelijke bepaling slechts van toepassing is op ambtenaren, een hoedanigheid welke hij nimmer heeft bezeten. Evenmin is het Statuut van de E.G.K.S. „naar analogie toepasselijk”, want die toepassing naar analogie gaat slechts op voorzover de toestand van personeel, aangenomen op arbeidsovereenkomst, niet door het contract of algemene circulaires, door de Instelling vastgesteld voor de werking van haar diensten, geregeld is. Het arbeidscontract van Prakash bepaalde niets te dien aanzien. Daarentegen had de Commissie van Euratom op 24 februari 1959 een circulaire no. 50 doen uitgaan, welke bepalingen van kracht waren op het ogenblik dat de in het geding zijnde feiten plaats grepen.

De procedure is als volgt : het personeelslid dat minstens 6 maanden in dienst is kan vergunning vragen om te verhuizen. Het verzoek wordt door tussenkomst van de directeur van zijn afdeling doorgegeven aan de directeur van personeelszaken; deze laatste dient te verklaren dat hij geen bezwaar heeft tegen de verhuizing en dat hij degene die het verzoek heeft ingediend in staat acht de hem opgedragen taak te vervullen en geschikt acht voor de dienst der Gemeenschap. Ten slotte wordt duidelijk gezegd dat de vergunning vereist is tot het verkrijgen van schadeloosstelling voor inrichtingskosten alsook voor terugbetaling van verhuiskosten. Met an-

dere woorden er is een minimum diensttijd nodig, maar ook een gunstige beoordeling van de geschiktheid van het personeelslid door het diensthoofd en zelfs als deze beide voorwaarden zijn vervuld, laten zij de beslissingsbevoegdheid van het bevoegde gezag onaangetast.

Overigens bepaalt de circulaire dat het personeelslid op zijn laatst één maand voor de voorgenomen verhuizing twee gespecificeerde kostenbegrotingen moet indienen; personeelszaken kan één hiervan goedkeuren dan wel offerte vragen bij een derde verhuisonderneming.

Aldus luidt het van toepassing zijnde recht. Hoe is nu een en ander in feite verlopen? Prakash is op 1.10.1961 te Ispra aangekomen en heeft op 30.8.1962 het verzoek ingediend; Marchetti heeft toen verklaard niet in staat te zijn een verklaring te geven omtrent de geschiktheid van dit personeelslid.

Een tweede verzoek is de 27e september op het voorgeschreven formulier ingediend. Het is U bekend dat er twee weergaven van dit verzoek bestaan : een fotocopie vervaardigd door Prakash waarop het diensthoofd zijn handtekening geplaatst heeft onder de zinsnede met betrekking tot de goedkeuring der verhuizing en de geschiktheid van de aanvrager, doch zonder dat er een handtekening van de directeur op voorkomt -- op het origineel daarentegen zijn dezelfde zinsneden doorgehaald, gevolgd door de handtekening van Marchetti en de datum 1 oktober 1962. Het stuk draagt de vermelding „geweigerd” ondertekend door de adjunct directeur Mercereau met de datum 7 november.

Omtrent de redenen en de gevolgen van dit verschil tussen deze twee edities van hetzelfde stuk hebben partijen uitvoerig geredetwist; volgens de zienswijze van Prakash had Marchetti zijn toestemming gegeven en het stuk aan de aanvrager teruggegeven; zijn toestemming was onherroepelijk; volgens de zienswijze van de Commissie kon, zolang de beslissing door het bevoegde gezag nog niet genomen was, het diensthoofd zijn houding nog herzien en men heeft Uw Hof de redenen medegedeeld welke deze wijziging zouden hebben gerechtvaardigd.

Wat er zij van deze redenen, zeker is dat indien de vergunning onderworpen is aan het gunstig advies van het diensthoofd, zulk een advies niet de hoedanigheid bezit van een beschikking en dus niet op zichzelf een recht schept; het kan worden gewijzigd zolang de beschikking nog niet is afgekomen. Het verplicht zelfs het bevoegde gezag niet tot het verlenen van de vergunning, doch laat het vrij om deze te weigeren. Vandaar dat de beschikking van 7 november 1962 in geen enkel opzicht de bepalingen van de Circulaire no. 50 geweld aandoet. Prakash werpt weliswaar tegen dat de personeelsdienst op 18 oktober 1962 de verhuiskostenbegroting, opgesteld door een firma te Duisburg, heeft goedgekeurd en dat de goedkeuring van de kostenbegroting gelijkstaat met toestaan van het verzoek. Niets daarvan evenwel; die goedkeuring heeft betrekking op de bedragen, welke de dienst eventueel voor haar rekening zou kunnen nemen, doch sluit geen vergunning tot verhuizen in. Daarenboven is de verklaring van geen bezwaar van 18 oktober 1962 afegegeven onder onregelmatige omstandigheden welke Prakash niet toe-

staan er zich op te beroepen. Circulaire no. 50 bepaalt dat kostenbegrotingen op zijn laatst één maand voor de voorgenomen verhuizing moeten worden ingediend; en Prakash heeft deze gelijk hij zelf toegeeft op 12 april 1962 ter goedkeuring aan de dienst gezonden, terwijl de verhuizing reeds in twee etappes had plaats gehad namelijk op 8 januari en 19 februari 1962.

Het stond verzoeker natuurlijk vrij hiertoe over te gaan wanneer hij dat wilde, doch het voor haar rekening nemen door de Gemeenschap vooronderstelde een vergunning welke hem evenwel was geweigerd op 7 november 1962 onder regelmatige omstandigheden. Zijn vorderingen gericht tegen deze beschikking zowel als tegen die van 18 april 1963 waarbij de Commissie zijn klacht heeft afgewezen, kunnen niet anders dan ontzegd worden.

Wij hebben derhalve de eer te concluderen :

- tot verwerping van de beroepen 19 en 65-63
- en dat ieder der partijen haar eigen kosten drage, overeenkomstig het bepaalde in artikel 70 van het Reglement voor de procedure.

Beschikking van het Hof (Eerste Kamer) van 14 juli 1964¹

In de zaak 76-63 :

SATYA PRAKASH,
doctor in de natuurwetenschappen,
bijgestaan door Mr. E. Arendt, advocaat bij het Hoge
Gerechtshof van het Groothertogdom Luxemburg,
ten deze domicilie gekozen hebbende te Luxemburg ten kan-
tore van voornoemde advocaat aan de rue Willy Goergen
6, Luxemburg,

verzoeker,

tegen

¹ — Procestaal : Frans